

มาตรการป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน และการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย
เรื่อง นโยบายการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้า/การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

(Know Your Customer/Customer Due Diligence: KYC/CDD)

ของสถาบันการเงิน (Financial Institutions) และหน่วยธุรกิจ หรือผู้ประกอบการวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน
(Designated Non-Financial Businesses and Professions, DNFBP)

เหตุผลในการออกนโยบาย

การฟอกเงินเป็นความผิดที่หลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการป้องกันและปราบปราม แม้การฟอกเงินจะมีใช่ออาชญากรรมที่มีผลกระทบโดยตรงต่อชีวิต ร่างกาย และเสรีภาพของบุคคล แต่การฟอกเงินเป็นอาชญากรรมที่ทำให้วงจรการประกอบอาชญากรรมบางประเภทที่มีลักษณะการกระทำเป็นกระบวนการและมีผลกระทบโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศยังคงดำเนินต่อไปเป็นวงจรไม่มีที่สิ้นสุด ประกอบการฟอกเงินส่วนใหญ่ได้กระทำโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ จึงเป็นผลให้องค์กรหรือหน่วยงานระหว่างประเทศได้ออกมาตรการต่างๆ เพื่อเรียกร้องหรือกระตุ้นให้ประเทศที่ประสงค์จะเข้าเป็นภาคีสมาชิก ต้องดำเนินการตามพันธกรณีซึ่งได้กำหนดเป็นอนุสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังนี้

๑. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๘๘ (UN Convention against Illicit Trafficking in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances)

๒. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. ๒๐๐๐ (UN Convention against Transnational Organized Crime)

๓. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ค.ศ. ๑๙๙๙ (International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism)

๔. มติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ

๕. ข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force: FATF)

๖. มาตรฐานการปฏิบัติของคณะกรรมการบาเซล (Basel Committee on Banking Supervision) เพื่อการกำกับดูแลสถาบันการเงิน

๗. กฎบัตรแห่งสหประชาชาติ

ดังนั้นเพื่อเป็นการรองรับมาตรการต่างๆ ดังกล่าว ประเทศไทยจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ขึ้น เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๒ โดยให้พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒ เป็นต้นมา และจากผลการดำเนินการที่ผ่านมาของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว ในส่วนของการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานที่ปัจจุบันมีทั้งหมด ๘ มูลฐาน ได้แก่ ๑) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ๒) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ๓) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ๔) ความผิดเกี่ยวกับการชักชวนหรือฉ้อโกงตามกฎหมายการธนาคารพาณิชย์ ๕) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ๖) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชกหรือรีดเอาทรัพย์สิน ๗) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร และ ๘) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา ที่เพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๔๖ นั้น ปรากฏว่า สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถที่จะนำมาตรการดังกล่าวมาใช้ในการยึดอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานเพื่อให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินได้เป็นจำนวนมาก และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า มาตรการดังกล่าวมีประสิทธิภาพอย่างยิ่งในการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมอันเป็นความผิดมูลฐาน

นอกจากการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในฐานะเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวแล้วสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังได้รับการมอบหมายจากคณะกรรมการระดับ Corporate Governance ด้านธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทประกันภัย ให้เป็นหน่วยงานหลักในคณะกรรมการเตรียมความพร้อมโครงการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากล (Report on the Observance of Standards and Codes: ROSCs) ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti - Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism: AML/CFT) และจากการดำเนินการของคณะกรรมการดังกล่าวพบว่า ปัจจุบันพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ยังไม่มีหลักการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการรู้จักลูกค้า/การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer/Customer Due Diligence: KYC/CDD) ของสถาบันการเงิน (Financial Institutions) และหน่วยธุรกิจ หรือผู้ประกอบการวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Designated Non-Financial Businesses and Professions, DNFBP) ซึ่งหลักการดังกล่าวจะช่วยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ด้วยการช่วยชี้ให้เห็นถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย อีกทั้งหลักการดังกล่าวยังเป็นหลักเกณฑ์ตามมาตรฐานสากลที่ประเทศไทยจะต้องเข้ารับการประเมินตามโครงการ ROSCs แต่เนื่องจากการที่จะบัญญัติหลักการดังกล่าวไว้ในกฎหมายโดยการแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้น จะต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการที่จะปฏิบัติตามหลักการดังกล่าวซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ตามมาตรฐานสากลที่ประเทศไทยจะต้องเข้ารับการประเมินตามโครงการ ROSCs ในระยะเวลาอันใกล้นี้ จึงจำเป็นต้องออกนโยบายนี้

หน่วยงานที่ควรถือปฏิบัติ

สถาบันการเงินที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวข้องกับการเงิน ดังนี้

๑. ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารพาณิชย์ และธนาคารตามที่ได้มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ
๒. บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุนธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ และบริษัทหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์
๓. บริษัทประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต และบริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย
๔. สหกรณ์ออมทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์
๕. นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
๖. นิติบุคคลเฉพาะกิจตามกฎหมายว่าด้วยนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์
๗. นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน
๘. บริษัทบริหารสินทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์
๙. นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า
๑๐. นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. ๒๕๔๒

ผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ดังนี้

๑. ผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณี เครื่องประดับ หรือโลหะมีค่า เช่น ทองคำ
๒. ผู้ประกอบอาชีพค้า หรือให้เช่ารถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์
๓. ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย
๔. ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย

คำนิยาม

สำหรับสถาบันการเงิน

“ลูกค้า” หมายความว่า บุคคล หรือนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์หรือทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน หรือเป็นผู้ได้รับประโยชน์ในทอดสุดท้ายจากการมีความสัมพันธ์หรือทำธุรกรรม หรือเป็นผู้ที่มีอำนาจควบคุมหรือตัดสินใจในทอดสุดท้ายเกี่ยวกับการมีความสัมพันธ์ หรือทำธุรกรรมดังกล่าวด้วย

“ลูกค้าที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ” หมายความว่าลูกค้าที่มีสถานะหรือมีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับการเมือง หรือมีถิ่นที่อยู่หรือมีแหล่งเงินมาจากประเทศที่ไม่มีการใช้ หรือประยุกต์ใช้คำแนะนำ ของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force on Money Laundering; FATF) และไม่มีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือลูกค้าที่ทำ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หรือลูกค้าที่มีรายชื่อหรือมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลที่อาจกระทำการ ฝ่าฝืนหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือลูกค้าตามรายชื่อ ที่สำนักงานแจ้งให้สถาบันการเงินดำเนินการตามระเบียบนี้ หรือลูกค้าที่มีอาชีพในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง เช่น ธุรிகค้าอัญมณีหรือโลหะมีค่า ธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ หรือธุรกิจเงินกู้ยืมระบบ เป็นต้น

การรู้จักตัวตนของลูกค้า (Know Your Customer: KYC) หมายความว่ารวมถึง การเก็บหลักฐาน การแสดงตนของลูกค้า ที่อยู่อาศัย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความเสี่ยงของลูกค้า รวมถึงอาจมีการขยายขอบข่าย ของข้อมูลเพิ่มมากขึ้นและลงลึกอย่างละเอียดในเชิงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence: CDD) ด้วย

สำหรับผู้ประกอบอาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

“ลูกค้า” หมายความว่า ผู้ซื้อ หรือผู้ขาย ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เนื้อหา

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะต้อง

- ถือว่าความผิดฐานฟอกเงินและความผิดมูลฐานเป็นอาชญากรรมร้ายแรง และจะให้ความรับ ผิดขยายไปถึงนิติบุคคลด้วย
- ดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินและความผิดมูลฐาน โดยไม่ทำให้บุคคลผู้ สุจริตเสียประโยชน์

สถาบันการเงินควร

๑. ดำเนินการประเมินความเสี่ยงเพื่อทราบระดับความต้องการข้อมูลการรู้จักตัวตนของ ลูกค้า และมีการจัดเก็บข้อมูลที่เหมาะสมตามระดับความเสี่ยง ทั้งนี้ ข้อมูลที่จะจัดเก็บจะต้องได้รับการ ตรวจสอบความถูกต้องอย่างเหมาะสมเพียงพอและต้องจัดให้มีการวิเคราะห์ และตรวจทานอย่างเหมาะสม ตามช่วงเวลา
๒. ไม่ให้บุคคลหรือนิติบุคคลเปิดบัญชีโดยปกปิดชื่อเจ้าของบัญชี ใช้ชื่อแฝง หรือชื่อปลอม

๓. มีมาตรการที่เหมาะสมในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า และจำแนกประเภทลูกค้าตามความเสี่ยงต่อการที่จะกระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้ให้รวมถึงสถาบันการเงินในต่างประเทศด้วย

๔. มีมาตรการที่เหมาะสมและเข้มข้นมากกว่าปกติในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ

๕. ในกรณีที่มิผู้ดำเนินการแทนในการติดต่อกับลูกค้า ให้ผู้ดำเนินการแทนนั้นใช้หลักการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเช่นเดียวกับสถาบันการเงินดำเนินการเอง

๖. ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับธุรกรรมขนาดใหญ่ที่ผิดปกติ หรือ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยซึ่งไม่มีวัตถุประสงค์ทางธุรกิจที่เห็นได้โดยชอบด้วยกฎหมายอย่างชัดเจน โดยต้องดำเนินการตรวจสอบธุรกรรมดังกล่าวให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้และบันทึกผลการตรวจสอบไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้แสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ตรวจสอบบัญชี

๗. รายงานให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบในทันที หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าเงินหรือทรัพย์สินที่นำมาทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินนั้น เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

๘. จัดให้มีมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศในอนาคด

๙. เก็บรักษาหลักฐานทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมให้เพียงพอต่อการสืบค้นธุรกรรมเฉพาะเรื่องได้เป็นระยะเวลา ๕ ปี นับแต่วันที่ปิดบัญชีหรือสิ้นสุดความสัมพันธ์กับลูกค้า

๑๐. เก็บรักษาเอกสารการแสดงตนของลูกค้าไว้เป็นระยะเวลา ๕ ปี นับแต่วันที่ปิดบัญชีหรือสิ้นสุดความสัมพันธ์กับลูกค้า และสามารถส่งมอบให้เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ได้เมื่อมีการร้องขอ

๑๑. มีนโยบายที่เหมาะสมและต่อเนื่องในการบริหารจัดการองค์กร การพัฒนาบุคลากร และการตรวจสอบระบบ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการดำเนินการตามนโยบาย

๑๒. ดำเนินการวางระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ หรือแนวทางในการปฏิบัติตามนโยบายนี้

ผู้ประกอบการอาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

ให้นำนโยบายสำหรับสถาบันการเงินข้างต้น มาปรับใช้กับผู้ประกอบการอาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงินเท่าที่ไม่ขัดกับการดำเนินธุรกิจตามปกติ แต่ทั้งนี้จะต้องมีการจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดตั้งแต่หนึ่งล้านบาทขึ้นไป เว้นแต่ได้มีการแสดงตนไว้ก่อนแล้ว และรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแม้ไม่ใช่การทำธุรกรรมที่ใช้เงินสด